

Svébytlí a „jáství“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2006](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2006](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 12. 5. 2006
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 12. 5. 2006

Svébyť a „jáství“

Termínem „svébyť“ překládáme německé „Selbstsein“; znamená to „býti sebou samým“, „býti jakožto „já sám““; tedy vlastně také „býti „já““ – je to snad totéž co „jáství“? Záleží na tom, jak je jedno nebo druhé myšleno, míněno: pokud ono „jáství“ znamená zpředmětnění „já“ – tedy ego esse – pak se to mívá cílem, neboť „já“ je vždycky něco, co zpředmětnit nelze (ostatně problém je širší: ani „ty“ nelze zpředmětnit, aniž by nebylo degradováno na „on“ nebo dokonce „ono“). Zajímavé je, že Palacký užívá termínu „samost“, ale také sobiti se nebo usobiti se, od toho snad i úsoba (?) (v různých významech; viz Okus české terminologie filosofické, obzvláště krásovědné, pův. Časopis Českého Musea 1827, II., str. 103-112). V Jungmannově slovníku najdeme rovněž sobiti, sobnost (a osobnost), sobný, též usobiti – a citován Palacký, atd. Pamatuji se, že Patočka kdesi také užil slova „úsoba“ (možná v souvislosti s Josefem Čapkem). Ve výkladech se vždy znovu ukazují jen pokusy ono „já“ jakožto míněný cíl zpředmětnit, a ještě víc: nechat ono „já“, aby se zpředmětnilo samo, aby se samo ustavilo jako „zpředmětněné já“, a tím jako „já“, které samo sebe zbavuje onoho „jáství“ či „svébyť“, a vztahuje se samo k sobě jako k „předmětu“.

(Písek, 060512-1.)